

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-65>

THE PLACE OF THE STATE BUREAU OF INVESTIGATION IN THE SYSTEM OF PREVENTING WAR CRIME

МІСЦЕ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ В СИСТЕМІ ЗАПОБІГАННЯ ВІЙСЬКОВІЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Kropyvnytskyi O. M.

*Postgraduate Student
Odesa State University
of Internal Affairs*

ORCID ID: 0009-0002-4445-6117

Odesa, Ukraine

Кропивницький О. М.

*аспірант
Одеський державний університет
внутрішніх справ*

ORCID ID: 0009-0002-4445-6117

м. Одеса, Україна

Військово-політична ситуація пов'язана із повномасштабним вторгненням зс рф та інших підконтрольних їй військових формувань на територію України, і як наслідок введений 24.02.2022 року Указом Президента України № 64/2022 воєнний стан не лише вплинули на криміногенну ситуацію в державі, а й значно розширили коло проблемних питань кримінологічної науки та практики запобігання злочинності.

Одним із основних суб'єктів що виконує запобіжну функцію щодо військових кримінальних правопорушень в Україні, є Державне бюро розслідувань (далі – ДБР) (ст. 5 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» № 794-VIII[1]), основним із завдань якого в т.ч. є «запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (військових злочинів), крім злочинів, передбачених ст. 422 КК України» [2].

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про Державне Бюро розслідувань» ДБР вирішує завдання із запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування:

1) злочинів, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище відповідно до частини першої статті 9 Закону України «Про державну службу», особами, посади яких віднесено до першої - третьої категорій посад державної служби, суддями та працівниками правоохоронних органів, крім випадків, коли ці злочини віднесено до підслідності детективів Національного антикорупційного бюро України;

2) злочинів, вчинених службовими особами Національного антикорупційного бюро України, заступником Генерального прокурора - керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури або іншими прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесено до підслідності детективів підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України;

3) злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (військових злочинів), крім злочинів, передбачених статтею 422 Кримінального кодексу України» [1].

Вирішення поставлених завдань ДБР реалізує через надані законодавцем повноваження. Проведений їх системний аналіз дозволить зробити наступні висновки:

1. Більшість встановлених Законом [1] повноважень окреслюють компетенцію ДБР, як органу досудового розслідування та визначають його права і обов'язки у процесі запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування кримінальних правопорушень віднесених ст. 5 Закону [1] до підслідності ДБР. Відповідно до ст. 6 Закону [1], ДБР в межах власної компетенції «здійснює інформаційно-аналітичні заходи щодо встановлення системних причин та умов проявів організованої злочинності та інших видів злочинності, протидію яким віднесено до компетенції ДБР, вживає заходів до їх усунення; припиняє і розкриває кримінальні правопорушення, розслідування яких віднесено до компетенції ДБР; здійснює оперативно-розшукову діяльність та досудове розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності ДБР, на підставах та в порядку, встановлених законом; здійснює розшук осіб, які переховуються від слідства та суду за кримінальні правопорушення, розслідування яких віднесено до підслідності ДБР; використовує гласних і негласних штатних та позаштатних працівників на підставах та в порядку, встановлених законом, дотримуючись умов добровільності і конфіденційності цих відносин, матеріально і морально заохочує осіб, які надають допомогу в запобіганні, виявленні, припиненні і розслідуванні кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності ДБР; розробляє і затверджує методику розслідування окремих видів кримінальних правопорушень; вживає заходів щодо відшкодування завданих державі збитків і шкоди, забезпечує можливості для конфіскації коштів та іншого майна, одержаного внаслідок вчинення кримінальних правопорушень, у порядку, визначеному законодавством; вживає заходів щодо виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості у порядку та в межах компетенції, визначених законодавством; виключно з метою

здійснення своїх повноважень має доступ як користувач до інформаційних систем органів державної влади, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України, самостійно створює інформаційні системи та веде оперативний облік в обсязі і порядку, що визначаються завданнями, покладеними на ДБР, із дотриманням законодавства про захист персональних даних та ін. [1] [9, с. 188]

2. Окремі повноваження визначають участь ДБР як одного з суб'єктів формування державної політики у сфері запобігання злочинності та міжнародному співробітництву у даній сфері. Зокрема, ДБР реалізовує наступні повноваження: «бере участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері протидії злочинності, вносить відповідні пропозиції на розгляд КМ України; вживає заходів для повернення в Україну з-за кордону коштів та іншого майна, одержаних внаслідок вчинення кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності ДБР; розробляє пропозиції до проектів міжнародних договорів України та забезпечує дотримання і виконання зобов'язань, взятих за міжнародними договорами України; здійснює співробітництво з поліцейськими та іншими відповідними органами іноземних держав відповідно до законів та міжнародних договорів України» [1].

3. Окрему групу повноважень складають ті що безпосередньо пов'язані з роботою персоналу ДБР: «організовує забезпечення особистої безпеки осіб рядового і начальницького складу, державних службовців ДБР та інших визначених законом осіб, а також захист осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, від протиправних посягань; забезпечує роботу з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників ДБР, бере участь у формуванні державного замовлення на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців у відповідних сферах; здійснює виконання запитів про надання правової допомоги, які надійшли від компетентних органів іноземних держав; забезпечує відповідно до законодавства додержання режиму захищеної законом таємниці та іншої інформації з обмеженим доступом, а також визначеного законом порядку оприлюднення та надання доступу до публічної інформації; звітує про свою діяльність у порядку, визначеному цим Законом, та інформує суспільство про результати своєї роботи» [1].

Також, ДБР здійснює інші повноваження передбачені Законом (ст. 6 Закону) [1].

Література:

1. Про Державне бюро розслідувань Закон України від 12.11.2015 № 794-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text> (дата звернення: 16.12.2024).
2. Кримінальний кодекс України : Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 16.12.2024).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-66>

**PRE-TRIAL PROCEDURE FOR SETTTLING A PUBLIC LAW
DISPUTE AND THE RIGHT TO A FAIR TRIAL****ДОСУДОВИЙ ПОРЯДОК ВРЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНО-
ПРАВОВОГО СПОРУ І ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД**

Lukoshkina Yu. Yu.
*External Postgraduate Student,
Scientific Institute of Public Law
Kyiv, Ukraine*

Лукошкіна Ю. Ю.
*здобувач
Науково-дослідний інститут
публічного права
м. Київ, Україна*

Конституція України у статті 124 чітко визначає, що закон може встановлювати досудовий порядок врегулювання спорів, включаючи обов'язкові процедури, без дотримання яких суд не зможе розглянути справу по суті. Це положення стосується і адміністративного судочинства, хоча на практиці застосування досудових процедур у цій сфері є досить проблематичним через специфіку відносин між владою та громадянами.

Важливо зазначити, що обов'язкове досудове врегулювання може стати ефективним інструментом для зменшення кількості справ, які надходять до адміністративних судів, та сприяти більш швидкому вирішенню спорів. Проте для цього необхідно створити чіткий та ефективний механізм досудового врегулювання, який би враховував особливості адміністративних спорів та забезпечував реальну можливість для сторін досягти згоди.

У сфері захисту прав людини в Європі є консенсус щодо важливості досудового врегулювання спорів. Для того щоб такі механізми були ефективними та відповідали стандартам справедливості, вони повинні відповідати низці вимог.

Насамперед доступ до правосуддя не обмежується лише судовими інстанціями. Він може включати звернення до різноманітних позасудових органів, таких як національні установи з прав людини,